

Association
Henri Capitant
Groupe – Bulgarie

КРЪГЛА МАСА / TABLE RONDE / ROUND TABLE

КОДИФИКАЦИИ И КОДЕКСИ

CODIFICATIONS ET CODES

CODIFICATIONS AND CODES

РЕЗЮМЕТА/ RESUMÉS/ ABSTRACTS

**23 май 2024 г., Пловдив, Пловдивски университет,
Заседателна зала, Ректорат**

**Le 23 Mai 2024, Université de Plovdiv,
Rectorat, Salle de réunion, 1er étage**

**23 May, University of Plovdiv,
Rectorate, Meeting Hall, 1st floor**

Докладите, представени на колоквиума и оформени съобразно приложените изисквания, да се изпращат на forums_law@uni-plovdiv.bg до **25 юни 2024 г.** Те ще бъдат публикувани в научнорецензирано издание.

Le manuscrit doit être soumis par e-mail à forums_law@uni-plovdiv.bg **au plus tard le 25 juin 2024**. Les rapports seront publiés dans une édition scientifique ayant un comité de rédaction.

The manuscript should be submitted via email forums_law@uni-plovdiv.bg **not later than 25 June 2024**. Papers will be published in a peer-reviewed journal.

© **Организационен комитет / Comité d'organisation 2024:**

чл. кор. на БАН, проф. д.ю.н. Иван Русчев / prof. Ivan Ruschev, Membre correspondant de l'Académie bulgare des sciences, docteur des sciences juridiques
проф. д.ю.н. Малина Новкиришка-Стоянова / prof. Malina Novkirishka-Stoyanova, docteur des sciences juridiques
проф. д-р Дарина Зиновиева / prof. Darina Zinovieva, docteur en droit
проф. д-р Григор Н. Григоров / prof. Grigor N. Grigorov, docteur en droit
доц. д-р Красимир Митев / maître de conférences Krasimir Mitev, docteur en droit
доц. д-р Екатерина Салкова / maître de conférences Ekaterina Salkova, docteur en droit
доц. д-р Диана Маринова / maître de conférences Diana Marinova, docteur en droit
доц. д-р Ярослава Генова / maître de conférences Yaroslava Genova, docteur en droit
доц. д-р Ангел Шопов / maître de conférences Angel Shopov, docteur en droit
ас. д-р Николай Павлевчев / assistant professeur Nikolay Pavlevchev, docteur en droit
докт. Йордан Пангев / Yordan Pangev, doctorant

Association Capitant Bulgarie capitantbg@gmail.com /
Faculté de droit, Université de Plovdiv law@uni-plovdiv.bg

Относно възникването и влиянието на Френския граждански кодекс. Съвременни европейски кодификации

Филип Дюпишо –

Председател на Асоциацията „Анри Капитан“

Професор в Школата по право на Сорбоната, Директор на магистърската програма по банково и финансово право, Директор на Колежа по право на Сорбоната, Франция

Резюме: Успехът на кодификацията в Европа и дори извън нея се дължи много на Френския граждански кодекс, обнародван през 1804 г. и чието влияние е много голямо. Настоящият труд ще обясни възникването на този Граждански кодекс и ще анализира влиянието му във Франция и извън нея. Авторът също така ще изследва приноса и стойността на кодификацията днес, във Франция и в Европа, като се обърне по-специално внимание на проекта за Европейски търговски кодекс, инициран от Асоциацията „Анри Капитан“.

Ключови думи: Френски граждански кодекс, кодификация, Франция, Европа, Европейски търговски кодекс

Sur la genèse et le rayonnement du Code civil français. Codification européenne contemporaine

Philippe DUPICHOT – Président de l'Association Henri Capitant

Professeur à l'École de droit de la Sorbonne, Directeur du Master 2 Droit bancaire et financier, Directeur du Collège de droit de la Sorbonne, France

Résumé : Le succès de la codification en Europe et au-delà doit beaucoup au Code civil français, promulgué en 1804, et dont le rayonnement fut majeur. La conférence expliquera la genèse de ce Code civil et analysera son rayonnement en France et au-delà ; l'auteur s'interrogera aussi sur l'apport et la valeur de la codification aujourd'hui, en France et en Europe, en évoquant notamment le projet de Code européen des affaires initié par l'Association Henri Capitant.

Mots-clés : Code civil des Français, codification, France, Europe, Code européen des affaires

Влиянието на Френския граждански кодекс върху гражданската кодификация на Швейцария

Жан-Филип Дюнан

професор в Университета Нюшател, Швейцария

Резюме: Преди частното право да бъде унифицирано на национално ниво (Швейцарски граждански кодекс от 1907 г.), гражданската кодификация се проявява на местно ниво, по-голямата част от кантоните са приели граждански кодекси в рамките на 50 години (1820 – 1870 г.). За да се оцени влиянието на Френския граждански кодекс върху гражданската кодификация в Швейцария, следователно трябва да разграничим кодексите на отделните кантони и националния кодекс.

Поради културни, езикови и политически причини, Френският граждански кодекс е оказал силно влияние на законодателството във френскоезичните кантони. Подобно на процеса, който наблюдаваме на европейско ниво, този кодекс се разпространява във френскоговорещата част на Швейцария по два различни начина, първо чрез френски завоевания (*ratione imperii*), след това – чрез свободен избор (*imperio rationis*).

Влиянието на Френския граждански кодекс върху Швейцарския граждански кодекс изглежда, че е било по-ограничено. То се дължи главно на ползотворния и интензивен интелектуален обмен между проф. Южен Юбер (Ойген Хубер), харизматичният редактор на предварителния проект за кодекс, и неговите френски колеги, по-специално Реймон Салей и Франсоа Жени.

Ключови думи: Френски граждански кодекс, Швейцарски граждански кодекс, Граждански кодекси на френскоезичните швейцарски кантони

L'influence du Code civil français sur la codification civile en Suisse

Jean-Philippe Dunand

Docteur en droit, avocat, professeur à l'Université de Neuchâtel, Suisse

Résumé : Avant que le droit privé ne soit unifié au niveau national (Code civil suisse de 1907), la codification civile en Suisse s'est établie au niveau local, la plupart des cantons suisses ayant adopté un code civil

dans un espace de temps d'un demi-siècle (1820-1870). Pour apprécier l'influence du Code civil français sur la codification civile en Suisse, il faut donc distinguer les codes cantonaux et le Code national.

Pour des raisons culturelles, linguistiques et politiques, le Code civil français a fortement influencé les législations cantonales francophones. A l'image du processus que l'on a pu constater à l'échelon européen, ce code s'est diffusé en Suisse romande selon deux modalités distinctes, tout d'abord par les conquêtes françaises (*ratione imperii*), puis par un choix libre (*imperio rationis*).

L'influence du Code civil français sur le Code civil suisse semble avoir été plus limitée. Elle résulte principalement d'échanges intellectuels intenses et fructueux entre le professeur Eugen Huber, le charismatique rédacteur de l'avant-projet de code, et ses collègues français, en particulier Raymond Saleilles et François Gény.

Mots-clés : Code civil français – Code civil suisse – Codes civils des cantons suisses romands

Трънливият път на българската гражданска кодификация

Иван Русчев

професор, доктор на науките, член-кореспондент на БАН,
Софийски университет

Резюме: Докладът разглежда основните спирки по стръмния (и засега – неуспешен) път към създаването на български граждански кодекс. Проследени са началните стъпки, започващи с приемането през 1916 г. на Закона за кодификацията и създаването на Кодификационна комисия (впоследствие – Кодификационен съвет, респ. – Съвет по законодателството) към Министерството на правосъдието на Царство България, както и становищата в доктрината от онзи период. По-нататък изследването се спира на идеите и проектите за граждански кодекс у нас от времето на социализма. Специално внимание е обърнато на работата по изготвянето и публичното обсъждане на проектите на Министерството от 1978 г. и от 1999 г. Коментирани са причините за техния неуспех, състоянието на българското гражданско право на фона на чуждестранните кодификации и перспективите пред кодификационната идея в България в първите десетилетия на XXI век.

Ключови думи: кодификационната идея, проект за граждански кодекс от 1978 г.; проект за граждански кодекс от 1999 г., гражданските кодекси от края на XX и първите десетилетия на XXI век

Le chemin épineux de la codification civile bulgare

Ivan Rushev

Professeur, Docteur en Sciences, Membre correspondant de l'Académie Bulgare des Sciences, Université de Sofia

Résumé : Le rapport examine les principales étapes du chemin difficile (et jusqu'à présent – sans succès), qui conduit à la création d'un code civil bulgare. Il observe les premières étapes, commençant par l'adoption en 1916 de la Loi sur la codification et la création de la Commission de codification (par la suite – Conseil de codification, resp. – Conseil de législation) auprès du Ministère de la Justice du Royaume de Bulgarie, ainsi que les doctrines de cette période. En outre, l'étude se concentre sur les idées et les projets d'un code civil bulgare à l'époque socialiste. Une attention particulière est accordée aux travaux préparatoires et au débat public des projets du Ministère depuis 1978 et 1999. Sont commentés les raisons de leur insuccès, la situation du droit civil bulgare dans le contexte des codifications étrangères et les perspectives de l'idée de codification en Bulgarie dans les premières décennies du XXIe siècle.

Mots-clés : l'idée de codification, projet de Code civil de 1978 ; projet de code civil de 1999, les codes civils de la fin du XXe et des premières décennies du XXIe siècle

Гражданският кодекс като текст и неговите идейни източници

Пол Василеску

професор, Университет Клуж-Напока, Румъния

Резюме: Румъния прие нов граждански кодекс. През 2009 г. кодексът съществуваше само като текст, а през 2011 г. влезе в сила, времето ще свърши останалото. Отвъд техническите изисквания и обединяването на нормите на частното право в един и същи корпус, кодексът ни интересува като писмен дискурс, който е официално установен. Затова ще се върнем отново към мотивите на законодателя, а именно основанието – повод за изготвяне на оконча-

телния текст на закона (кодекса), пренебрегвайки тук обаче (следвайки текстовите ограничения) последващите текстове (доктрина, практика), като по този начин става очевидно, че кодексът се намира текстово в средата на един дискурсивен „сандвич“. Що се отнася до нас, ние се опитваме да отговорим на два въпроса. Първият се отнася до дискурс, оправдаващ бъдеща нормотворческа дейност. Можем ли да изведем определена философия, специфична за номотета¹? Вторият въпрос засяга идеологията на гражданския кодекс – тази, произтичаща от сегашната му буква.

Ключови думи: Румънски граждански кодекс; гражданско право; историзъм; социален детерминизъм; идеологически опортюнизъм; философия на правото; правен текстуализъм; текст на закона; текст над закона

Le code civil est un texte. Ses sources idéologiques

Paul Vasilescu

Professeur, Faculté de droit de l'Université BABEȘ-BOLYAI de Cluj, Roumanie

Résumé : La Roumanie s'est dotée d'un nouveau code civil. En 2009 le code n'existait qu'en tant que texte, mais dès 2011 il se mue en norme juridique, puis le temps fera le reste. Au-delà des exigences techniques – rassembler les normes privées dans un même corpus –, le code nous intéresse en tant qu'objet d'un discours écrit, établi officiellement. Pour cela nous allons revisiter les motivations du législateur – à savoir les justifications – préparant le texte de loi final (le code), en ignorant ici pourtant (à cause de contraintes textuelles) les textes ultérieurs (la doctrine, la pratique), il devient alors évident que le code se trouve textuellement au milieu d'un sandwich discursif. Nous allons ainsi tenter de répondre à deux questions. La première relève du discours justificatif de la future normativité ; donc peut-on en déduire une certaine philosophie propre au nomothète ? La deuxième porte sur l'idéologie du code civil, à savoir celle qui découle du pied de la lettre maintenant figé du code.

¹ Член на комисия за преразглеждане на законодателството в Атина, Древна Гърция. (бел. пр.)

Mots-clés : Code civil roumain ; droit civil ; historicisme ; déterminisme social ; opportunisme idéologique ; philosophie du droit ; textualisme juridique ; texte-de-loi ; texte-sur-la-loi

Причини и последици от румънската гражданска кодификация от 2011 г.

Мирча-Дан БОБ-БОКШАН

професор, Университет Клуж-Напока, Румъния

Резюме: Докладът ще анализира обстоятелствата, при които е изработен Румънският граждански кодекс и резултатите от това начинание.

Ключови думи: кодификация, граждански кодекс, Румъния, реципиране на право

Les circonstances et les conséquences de la codification civile roumaine de 2011

Mircea-Dan BOB-BOCŞAN

Professeur, Université Babes Bolyai Cluj-Napoca, Roumanie

Résumé : Le rapport analysera les circonstances dans lesquelles le code civil roumain a été élaboré et les résultats de cette entreprise.

Mots-clés : codification, code civil, Roumanie, transplant juridique

Преглед на съвременната частноправна кодификация на Украйна, очертаване на основните тенденции и настоящите предизвикателства

Анатолий Коструба

доктор на юридическите науки, учен на договор,
Университет Париж I Пантеон – Сорбона, Франция

Резюме: Гражданският кодекс на Украйна е приет през 2003 г. и отбелязва прехода към модерния етап на държавно строителство след отърсването от влиянието на СССР. След 20 години правно регулиране става очевидна необходимостта от фундаментални промени. Кодификацията на гражданското законодателство на Украйна на настоящия етап трябва да се извърши в контекста на европейската интеграция.

Избраният евроинтеграционен път на развитие на Украйна налага преразглеждане на Гражданския кодекс, значителна част от който не само е остарял, но и съдържа фундаментални противоречия с частноправната доктрина. Гражданският кодекс на Украйна от 2003 г. е резултат от компилация на Руския кодекс (ГКРФ) от 1996 г. Обосновката за необходимостта от близост с кодекса на съседа (Русия) е водена от политически съображения, а не от нуждите на икономиката на страната. Понастоящем е вторият етап от този процес. Трябва да се отбележи, че е налице нужда от подобряване на Гражданския кодекс на Украйна в съответствие с глобалните икономически процеси. Тези процеси започнаха през 2019 г. и бяха инициирани от група учени. Жалко е, че въпреки теоретичните призови за реформа на Гражданския кодекс, тя не е завършена. Трагичните събития от 2022 г. отчасти възпрепятстваха този процес. Същевременно постепенно се извършват промени в законодателството в съответствие с процесите на икономическа глобализация.

Ключови думи: Граждански кодекс на Украйна, рекодификация, Украйна, гражданско право, Източна Европа, кодификация

A review of the Contemporary Codification of Private Law in Ukraine, Outlining the Key Trends and Current Challenges

Anatoliy Kostruba

Docteur en droit, Chercheur Contractuel,
Université Paris 1 Panthéon – Sorbonne, France

Abstract: The Civil Code of Ukraine was adopted in 2003, marking the transition to the modern stage of state-building after shaking off the influence of the USSR. After 20 years of legal regulation, the necessity for fundamental changes became evident. The codification of Ukraine's civil legislation at the current stage must be carried out in the context of European integration.

The chosen European integration path for Ukraine's development necessitates a review of the Civil Code of Ukraine, a significant portion of which is not only outdated, but also contains fundamental contradictions with the private law doctrine. The Civil Code of Ukraine of 2003 is the result of a compilation of the Russian codification of 1996. The rationale behind the need for similarity with the relevant codification of the neighbour (Russia) was driven by political considerations rather than the needs of the country's economic processes. It is now the second

stage of this process. It should be noted that there is a need to improve the Civil Code of Ukraine in line with global economic processes. This process commenced in 2019 and was initiated by a group of scientists. It is regrettable that, despite theoretical calls for reforming the Civil Code, it has not been completed. The tragic events of 2022 have partly hindered this process. At the same time, changes in legislation are gradually taking place in line with the processes of economic globalisation.

Keywords: Civil Code of Ukraine, Recodification, Ukraine, Civil Law, Eastern Europe Codification

Формата на кодекса – какви са римскоправните основи на съвременните правни системи?

Рикардо КАРДИЛИ

професор, Университет на Рим Тор Вергата, Италия

La forma “codice” quale fondamento romano dei diritti odierni

Riccardo CARDILLI

Professor, University of Rome Tor Vergata, Italy

Кодификацията на морското търговско право и някои римскоправни модели

Малина Новкиришка-Стоянова

професор, доктор на науките, Пловдивски университет

Резюме: Съвременните кодификации на морското търговско право подлежат на непрекъснати изменения и допълнения под натиска на технологичното развитие и необходимостта от нови търговски практики, някои от които вече установени на обичайно и договорно ниво. Наред с това кодификациите са съпътствани със значителен обем международни, европейски, законови и подзаконовни актове, уреждащи отделни аспекти на тази дейност. Това поставя въпроса за изследване на процесите за декодификация и необходимостта от рекодификация в областта на морската търговия. В този контекст са представени някои институти на римското търговско право, свързани с морската търговия, които проявяват значителна устойчивост и могат да се използват като генетични модели и идеи за едно бъдещо законодателство.

Ключови думи: кодификации на търговското корабоплаване, законодателна уредба, търговска практика, римско право, *navis, exercitor, nauta, receptum nautarum, Lex Rhodia de iactu*.

Les codifications de droit de commerce maritime et quelques modèles de Droit romain

Malina Novkrichka-Stoyanova,

Professeur, docteur des sciences, Université de Plovdiv

Résumé : Les codifications modernes du droit de commerce maritime font l'objet de modifications et d'amendements permanents sous la pression de développement technologique et de la nécessité de nouvelles pratiques commerciales, dont certaines sont déjà établies au niveau coutumier. En outre, les codifications sont accompagnées d'une législation considérable de droit international, européen, statutaire et réglementaire régissant des aspects particuliers de cette activité. Cela soulève la question d'étudier les processus de décodification et la nécessité d'une recodification dans le domaine du commerce maritime. Dans ce contexte, certains instituts de droit romain liés au commerce maritime y sont présentés, ils montrent une stabilité juridique considérable et peuvent être utilisés comme des modèles de base inspirant des idées pour une future législation.

Mots-clés : codifications du commerce maritime, législation, pratique commerciale, droit romain, *navis, exercitor, nauta, receptum nautarum, Lex Rhodia de iactu*

Договорът в кодекса на Наполеон: историко-догматични бележки

Роберта Марини

професор, Университет на Рим Тор Вергата, Италия

Резюме: Настоящото идентифициране на договора с неговата консенсуална основа (споразумението) е реалия на днешното гражданско право. Исторически *договорът* се идентифицира с *convention* съгласно чл. 1101 ФГК от 1804 г.

След това този модел е адаптиран по различни начини в следващите граждански кодекси от римската частноправна традиция, но никога не е изоставяна досега (вж. например СссArg/2015 и СсRpc/2021). Този „монолитен модел“ е много различен от „плу-

ралистичните модели“, утвърдени от римските източници и има исторически корен в два съществени момента: школата на естественото право и германския пандектизъм.

Ключови думи: договор, ФГК, *convention*

The Contract in the Code Napoléon: Historical-Dogmatic Remarks

Roberta Marini

Professor, PhD, University of Rome Tor Vergata, Italy

Abstract: The current identification of the contract with its consensual foundation (‘the agreement’) is a reality of today's civil law. Historically, the ‘contrat’ has been identified with the ‘convention’ in art. 1101 of the CcFR/1804. This model has been thereafter adapted in different ways in the subsequent Civil Codes of the civilian roman tradition, but never abandoned until now (see for example CccArg/2015 and CcRpc/2021). This ‘monolithic model’ is very different from the ‘plurality of models’ attested by the Roman sources and has its historical foundation in two essential moments: School of Natural Law and German Pandectism.

Keywords: contract, CCF, convention

Грегориановият, Хермогениановият и Теодосиевият кодекси и съвременните кодификации: съставяне, структура, съдържание, система

Методи Тодоров

асистент, Пловдивски университет

Резюме: В доклада са изложени историята на съставянето, функциите, системата и съдържанието на Грегориановия, Хермогениановия и Теодосиевия кодекс. Обсъжда се влиянието на първите три кодекса на римското следкласическо право върху съвременните кодификации относно системата на кодексите, начина на формирането им и начина на формулиране на правните норми.

Ключови думи: Грегорианов кодекс, Хермогенианов кодекс, Теодосиев кодекс, титул, лица-вещи-искове

Les codes Grégorien, Hermogénien, Théodosien et les codifications modernes : composition, structure, contenu, système

Methody Todorov

Asst. prof., Université de Plovdiv

Résumé : Le rapport décrit l'histoire de la composition, des fonctions, du système et du contenu des codes Grégorien, Hermogénien et Théodosien. On discute l'influence des trois premiers codes du droit romain postclassique sur les codifications modernes concernant le système des codes, leur mode de formation et la manière dont les normes juridiques sont formulées.

Mots-clés : Codices Gregorianus, Hermogenianus, Theodosianus, codex, titulus, personae-res-actiones

Юстиниановата кодификация и римскоправната традиция на балканите

Стоян Иванов

главен асистент, доктор, Софийски университет

Резюме: В статията се разглежда Юстинианова кодификация като основа на частното право на Балканите от векове. Рецепцията на средновековното византийско право в балканските страни и покъсното заимстване на континенталната правна уредба в системата на частното право свидетелстват за силната и продължителна римскоправна традиция в нашия регион.

Ключови думи: Юстинианова кодификация; римско право; римскоправна традиция; Балкани; България; частно право; гражданско право; облигационно право

The Codification of Justinian and the Roman legal tradition in the Balkans

Stoyan Ivanov

Assist. Prof., PhD, Sofia University

Abstract: The article considers Justinian's codification as the basis of private law in the Balkans for centuries. The reception of medieval Byzantine law in the Balkan countries and the later reception of the

Continental legal regulation in the system of private law witnessed the strong and continuous Roman legal tradition in our region.

Keywords: Codification of Justinian; Roman Law; Roman legal tradition; Balkans; Bulgaria; Private Law; Civil Law; Law of Obligations

Основната роля на кодекса в частното право: от Рим до Китай през Code civil

Стефано Порчели

доцент, Университет на Бреша, Италия

Резюме: Както в римското право, така и в Древен Китай, Кодексът се оказва много полезен инструмент за напредъка по отношение на познанието за правото сред хората, както и за „повишаване на качеството“ на правилата, произтичащо от необходимостта за тяхната рационализация и систематизиране, наложени от самия процес на разработване на кодекса.

Започвайки от края на 70-те години на ХХ век, вероятно под влияние на правния позитивизъм и мита, че правните норми са само тези, постановени от законодателя, някои учени твърдят, че настъпва ерата на „декодификацията“. Но това, което се случва през следващите години, като се започне, *inter alia*, с Гражданския кодекс на Перу от 1985 г. до Гражданския кодекс на Китайската народна република от 2021 г., доказва точно обратното.

Portalis взема под внимание факта, че „*Un code, quelque complet qu'il puisse paraître, n'est pas plutôt achevé, que mille questions inattendues viennent s'offrir au magistrat*“, но това не означава, че Кодексът е безполезен. Факт е, че юристите, които са работили по разработването на Гражданския кодекс на Аржентина от 2015 г., отбелязват ролята му спрямо „микросистемите“ по отношение на конкретни въпроси, които не са директно вмъкнати в самия кодекс, като ролята на слънцето (кодекса), осветяващо планетите наоколо (микросистемите); китайският законодател, както и китайската правна наука, определят кодекса като 私法百科全书, т.е. енциклопедия на частното право, и фактът, че – както ще бъде аргументирано по-долу – някои избори в начина, по който задълженията се регулират в Кодекса от 2021 г. са повлияни от необходимостта да се осигури основа на други правила, предвидени в Закона за търговските дружества, който служи като основен закон за „микросистемата“ на предприяти-

ята, може да докаже силната полезност на „кодекса“ и неговата жизненост като ядро на частното право.

The Pivotal Role Of The Code In Private Law: From Rome To China Through The Code Civil

Stefano Porcelli

Assoc. Professor, University of Brescia, Italy

Abstract: As early as Roman Law, as well as in ancient China, the Code proved to be a very useful tool in advancing the knowledge about the law among the people together with ‘increasing the quality’ of the rules, owing to the need for rationalization and systematization of the rules implied by the very process of elaboration of the Code.

Starting in the late 1970s of the XX century, probably under the influence of legal positivism and the myth that legal rules are merely those enacted by the legislator, some scholars maintained that a ‘decodification’ age was coming. However, what happened in the following years, beginning with, inter alia, the 1985 Perù Civil Code, until the 2021 People’s Republic of China Civil Code, proved exactly the opposite.

Already Portalis took consideration of the fact that ‘*Un code, quelque complet qu’il puisse paraître, n’est pas plutôt achevé, que mille questions inattendues viennent s’offrir au magistrat*’, but it does not mean that a Code should be considered useless. The fact that the jurists who worked on the elaboration of the 2015 Argentinian Civil Code have noted its role towards the ‘microsystems’ concerning specific matters and not directly inserted in the Code itself, such as the role of the sun (the Code) lightening up the planets around (the microsystems); the Chinese legislator, as well as the Chinese legal science, designated the Code as a 民法百科全书, an encyclopedia of private law, and the fact that – as it will be demonstrated below – certain choices in the way obligations are regulated in the 2021 Code were influenced by the need to provide a foundation to other rules provided for in the Company Law, which serves as a fundamental law for the ‘microsystem’ of the enterprises, might prove the strong usefulness of the ‘code’ and its vitality as the core of private law.

Вписванията на пресечната точка на моделите – историята на един сблъсък на правни култури

Адина Бучюман

доцент, Университет Клуж-Напока, Румъния

Резюме: Румънското гражданско право е резултат от процес на масов внос на модели. Обединението на Трансилвания с Румъния през 1918 г. създаде историческата рамка на сблъсък в новата правна система между резултатите от двете конкуриращи се рецепции по въпроса за правния режим на собствеността. Принципът на транслативния ефект от съвпадението на волите на страните, предвиден от Гражданския кодекс на Румъния е вдъхновен от френското право², а принципът на конститутивното действие на вписването във вещното право, наложен от законодателството за поземлените книги, е вдъхновен от немското право³, приложимо в Трансилвания и бивша Буковина. Усилията за съвместяване на двете правила продължават и днес.

Ключови думи: рецепиране на правото, възприемане на чужда правна култура, Румънски граждански кодекс от 1864 г., системи за регистрация на недвижимите имоти, поземлени регистри

La publicité foncière à la confluence des modèles – histoire d’une collision des cultures juridiques

Adina Buciuman

Maître de conférences, Université Babes Bolyai Cluj-Napoca, Roumanie

Résumé : Le droit civil roumain est le résultat d’un processus d’importation massive des modèles. L’unification de la Transylvanie avec la Roumanie, en 1918, crée le cadre historique d’une collision, dans le système juridique nouveau, entre les résultats des deux transplantations juridiques concurrentes, dans la matière du régime juridique de la propriété : le principe de l’effet translatif de l’accord unique de volonté des parties, prévue par le Code civil d’inspiration française, et le principe de l’effet constitutif de droit de l’enregistrement, imposé par la législation sur les livres fonciers d’inspiration allemande, applicable en Tran-

² Консенсуална система (бел. пр.)

³ Система за регистрация (бел. пр.)

sylvanie et l'ancienne Bucovine. L'effort de conciliation des deux règles est encore pendant aujourd'hui.

Mots-clés : transplantation juridique, acculturation juridique, Code civil roumain de 1864, systèmes de publicité immobilière, livres fonciers

Кодифициране на изборното законодателство в Република България

Христо Паунов

доцент, доктор, Пловдивски университет

Иван Кърчев

докторант, Пловдивски университет

Резюме: До 2011 г. действащата правна уредба на изборите и избирателните права се съдържаше в Конституцията на Република България, Закона за политическите партии и в няколко отделни закона, уреждащи различните видове избори, както и в решения на Конституционния съд, актове на Министерския съвет, решения на Централните избирателни комисии. Настоящият доклад проследява процеса по систематизиране и кодифициране на изборното законодателство в двата Изборни кодекса (приети съответно през 2011 г. и 2014 г.) с оглед на устойчивост и непротиворечиво прилагане в бъдеще на изборната материя.

Ключови думи: Изборен кодекс, Конституция на република България, избирателни права

Codification of Electoral Legislation in the Republic of Bulgaria

Hristo Paunov

Assoc. Prof., PhD, University of Plovdiv

Ivan Karchev

PhD Student, University of Plovdiv

Abstract: Until 2011, the existing legal framework for elections and electoral rights was contained in the Constitution of the Republic of Bulgaria, the Political Parties Act, and several separate laws regulating various types of elections, as well as in decisions of the Constitutional Court, acts of the Council of Ministers, and decisions of the Cen-

tral Electoral Commissions. This report tracks the process of systematizing and codifying electoral legislation in the two Electoral Codes (adopted in 2011 and 2014, respectively) to ensure the sustainability and consistent application of electoral matters in the future.

Keywords: Electoral Code, Constitution of the Republic of Bulgaria, electoral rights

Нужна ли е кодификация на законодателството в областта на интелектуалната собственост у нас?

Веселина Манева

професор, доктор, Нов български университет

Резюме: В стремежа за систематизиране на всички правни разпоредби, отнасящи се към определен правен отрасъл, се поставя въпросът дали правата върху обектите на интелектуална собственост могат да се обединят в такъв самостоятелен отрасъл на правото, или те формират отделни отрасли на частното право. Обстоятелството, че българската гражданскоправна система се е обособила под влияние както на институционалната романска и немската пандектна система, ни дава основание да потърсим отговор на този въпрос в действащите днес законодателства. Разгледани са някои съвременни кодификации: Кодексите за интелектуална собственост на Франция, Италия и САЩ. Тази съпоставка ни дава основание да аргументираме от една страна необходимостта от приемането на такъв кодекс и у нас, а от друга – трудностите в обосноваването за приемането на такова законодателно предложение.

Ключови думи: интелектуална собственост, отрасъл, кодекс, метод на правно регулиране, кодификация, перспективи

La codification de la législation en matière de la propriété intellectuelle est-elle nécessaire dans notre pays ?

Veselina Maneva

Professeur, Nouvelle université bulgare

Résumé : Dans l'effort visant à systématiser toutes les dispositions juridiques relatives à une certaine branche juridique, la question se pose de savoir si les droits sur les objets de propriété intellectuelle peuvent être réunis dans une telle branche indépendante du droit ou s'il s'agit de branches

distinctes du droit privé. Le fait que le système juridique bulgare s'est formé sous l'influence à la fois du système juridique institutionnel roumain et du système juridique allemand nous incite à chercher une réponse à cette question dans la législation actuelle. Quelques codifications modernes sont examinées : les codes de propriété intellectuelle de la France, de l'Italie et des États-Unis. Cette comparaison nous permet d'argumenter, d'une part, sur la nécessité d'adopter un tel code dans notre pays, et d'autre part, sur les difficultés à justifier l'adoption d'une telle proposition législative.

Mots-clés : propriété intellectuelle, branche, code, méthode de réglementation juridique, codification, perspectives.

Потребителски кодекс и в България?

Ангел Шопов

доцент, доктор, Пловдивски университет

Резюме: Повече от век и половина след изработването на Френския граждански кодекс се появява уредбата на отношенията с потребители. Понастоящем тя е динамична и огромна по обем. Заслужава ли тази уредба свой кодекс, на примера на кодексите в сектора на други държави?

Ключови думи: отношения с потребители, кодификации, потребителски кодекс, потребление, сравнително право

Code de la consommation en Bulgarie aussi ?

Angel Shopov

maître de conférences, docteur en droit, Université de Plovdiv

Résumé : Plus de 150 ans après les travaux de préparation du Code civil français entre en vigueur la législation consumériste. Aujourd'hui cette dernière est dynamique et omniprésente. Est-ce qu'elle mérite son propre code suivant l'exemple des codes sectoriels des autres pays ?

Mots-clés : législation consumériste, codifications, code de consommateur(-tion), consommation ; droit comparé

Румънският опит при кодифициране на мерките за подкрепа на уязвими лица

Дорин Жореа

асистент, доктор по право, Университет Клуж-Напока, Румъния

Резюме: През 1864 г. Обединените княжества на Румъния приемахт първия Румънски граждански кодекс под културното влияние

на френското законодателство. След два кодекса по-късно (Семейния кодекс от 1953 г. и Гражданския кодекс от 2009 г.) и множество изменения и допълнения откриваме румънски закон, който е далеч от оригиналния си френски модел.

Днес в румънското законодателство относно гражданската защита на уязвимите лица намираме кодификация, която обединява правни норми, вдъхновени от правните разрешения на различни култури. Именно този модел заема мястото на единната кодификация. Точно този разнороден нормативен колаж, имащ и англосаксонски влияния, повдига два въпроса пред юриста франкофил. Първо, дали самото френско право е въввлечено в дебата около понятието „дееспособност“, породено от приемането на Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания. Второ, дали днешното френско право може да даде отговори, които могат да повлияят на румънската правна доктрина относно правните проблеми на уязвимите лица.

Ключови думи: дееспособност, невъзможност за защита, защитни мерки, уязвими лица

L'expérience roumaine de la codification des mesures de protection des personnes vulnérables

Dorin Jorea

Assistant universitaire ; docteur en droit, Université Babeş-Bolyai de Cluj, Roumanie

Résumé : En 1864, les Principautés unies de Roumanie ont adopté le premier Code civil roumain sous l'influence culturelle de la législation française. Deux codes plus tard (Le Code de la famille de 1953 et le Code civil de 2009) et multiples modifications normatives, on découvre un droit roumain qui est éloigné de son modèle français d'origine.

Aujourd'hui, on trouve – en droit roumain de la protection civile des personnes vulnérables – une codification qui regroupe des normes inspirées par des solutions normatives de différentes autres cultures juridiques. C'est ce modèle qui a pris la place d'une codification unitaire. Et c'est exactement ce collage normatif hétérogène, captivé par les influences anglo-saxonnes, qui inspire deux questions au juriste francophile : D'abord si le droit français est lui-même engagé dans le débat autour de la notion de la capacité juridique occasionnée par l'adaptation de la Convention

des Nations unies relative aux droits des personnes handicapées. Ensuite, si le droit français d'aujourd'hui peut encore fournir des réponses pouvant être transférées dans la pensée juridique roumaine liée aux problèmes juridiques des personnes en état de vulnérabilité.

Mots-clés : capacité juridique, incapacités de protection, mesures de protection, personnes vulnérables

Проявление на правилото *venire contra factum proprium* в търговското право

Жана Колева

главен асистент, доктор, Пловдивски университет

Резюме: Докладът разглежда древното римско правило *venire contra factum proprium* и неговото специфично приложение в търговското право. То е замислено да действа като забрана и да санкционира противоречиво и непоследователно поведение, демонстрирано при и след възникване на дадена правна връзка. Съвременното търговско законодателство съдържа разпоредби, които се опират на тази идея и преследват същата цел. Пример за прилагане на правилото е разпоредбата на чл. 293, ал. 3 ТЗ, която санкционира последващо поведение на страна по търговска сделка в противоречие с предходно в рамките на една и съща правна връзка. Предмет на изследване е посочената горе хипотеза чрез историческо проследяване на генезиса на древното правило и промените в него, наложени с оглед изискванията на търговския оборот.

Ключови думи: *venire contra factum proprium*, Търговски закон, приложение

Manifestation of the rule *venire contra factum proprium* in commercial law

Zhana Koleva

Chief Assistant Professor, PhD, University of Plovdiv

Abstract: The report examines the *venire contra factum proprium* rule and its application in commercial law. It dates back to ancient Roman law and prohibits inconsistent behavior of a party demonstrated at and after the legal relationship. Nowadays special legal provisions in the Commerce Act pursue the same objective based on the same idea.

An example is the provision of Art. 293, Para 3 of the Commerce Act, which prohibits the inconsistent behavior of the party in contradiction with the previous one. The subject matter of this paper is the above-mentioned hypothesis through historical tracing of the rule and its changes imposed by requirements of a commercial turnover.

Keywords: *venire contra factum proprium*, Commerce Act, manifestation

Традиция и тенденции в кодифицирането на наказателноправната материя в България

Екатерина Салкова

доцент, доктор по право, Пловдивски университет

Даниела Дончева

доцент, доктор по право, Пловдивски университет

Резюме: За да има концептуална яснота относно развитието на наказателноправното законодателство, е необходимо да се проследят етапите на кодифицирането на наказателноправната материя в Третата българска държава. Зараждащият се в началото на 50-те години на 20 век стремеж към кодифициране на материалните и на процесуалните наказателноправни норми води до приемането на Наказателен кодекс и Наказателно-процесуален кодекс, и съответно стремежът към кодификация се запазва и през следващите десетилетия. През последните години обаче, под влияние на актовете от правото на Европейския съюз, се забелязва обратна тенденция – към декодификация. Съобразяването на вътрешното законодателство с разпоредбите от актовете на Европейския съюз все по-често води до приемането на процесуални норми извън Наказателно-процесуалния кодекс – в отделни закони, а на дневен ред се поставя и въпросът за необходимостта от включване в наказателното право на състави на престъпления и съответно наказания, които са предвидени в норми на международноправни актове или актове на Европейския съюз.

Ключови думи: кодификация декодификация, наказателно право, наказателнопроцесуално право, актове на ЕС

Tradition and Tendency in the Codification of Criminal Law Matter in Bulgaria

Ekaterina Salkova

Assoc. Prof., PhD, University of Plovdiv

Daniela Doncheva

Assoc. Prof., PhD, University of Plovdiv

Abstract: In order to have conceptual clarity on the development of criminal law, it is necessary to follow the stages of codification of criminal law in the Third Bulgarian State. The drive to codify substantive and procedural criminal law, which began in the early 1950s, led to the adoption of the Criminal Code and the Code of Criminal Procedure, and the drive towards codification persisted in the following decades. In recent years, however, under the influence of European Union law, there has been a reverse trend towards decodification. The alignment of domestic legislation with the provisions of European Union acts increasingly leads to the adoption of procedural norms outside the Criminal Procedure Code in separate laws, and the question of the need to include the constituent elements of offences in criminal law and, respectively, penalties, which are provided for in the norms of international or European Union acts, is also on the agenda.

Keywords: Codification, Decodification, Criminal Law, Criminal Procedure, European Union Acts

Наказателноправната кодификация – еманация на общественото развитие и на силата на държавността

Силвия ЦАНКОВА

д-р по право, съдия

Резюме: В статията е представен паралел между първите кодификации на престъпленията и полагаемите санкции в световен и национален мащаб и съвременните редакции на българския Наказателен кодекс. В този контекст и посредством конкретни примери се разглежда обусловеността на наказателните кодекси (тяхното съдържание и стабилитет) от развитието на обществото и състоянието на държавността.

Основният акцент на изложението е необходимостта посредством разумна актуализация на наказателните норми законотворецът да отговори на еволюцията на обществените отношения, придър-

жайки се към правната същност на кодекса (регулатор на цялостна област на правото). Обсъдени са излишната казуистика и честите промени в националния ни Наказателен кодекс през последните години, създаващи усещане за нормотворчество „на парче“.

Ключови думи: кодификации, Наказателен кодекс, обществени отношения, развитието на обществото, състоянието на държавността

Criminal Law Codification – Emanation of the Social Development and the Power of the State

Silviya TSANKOVA

PhD, Judge

Abstract: This paper presents a parallel between the first codifications of crimes and prescribed sanctions applied worldwide and nationwide and the contemporary editions of the Bulgarian Criminal Code. In this context and by means of specific examples, the conditionality of penal codes (their content and stability) on the development of society and the condition of the state is examined.

The main focus of the paper is the necessity for the legislator to respond to the evolution of social relations by means of a reasonable updating of the criminal norms, adhering to the legal essence of the code (regulator of a comprehensive field of law). The unnecessary casuistry and the frequent changes in our national Penal Code in recent years, creating a feeling of ‘piecemeal’ standard-setting, are discussed.

Keywords: codifications, Criminal Code, social relations, development of society, condition of the state

Кодификацията на българското наказателно право – цялостна или частична?

Екатерина Салкова

доцент, доктор по право, Институт за държавата и правото БАН

Огнян Велев

главен асистент, доктор по право, Институт за държавата и правото БАН

Резюме: За българското наказателно право не е типичен подходът на двойно или тройно деление на престъпленията. Формално, извън Наказателния кодекс, според изследователите няма

престъпления. Дали обаче възприетият в българското право модел на кодифициране на престъпленията и уреждане извън Наказателния кодекс на административните нарушения не отваря широко вратите за реакция към деяния, които са определени като административни нарушения чрез наказване, характерно за наказателна репресия? Това, както и предвидената административнонаказателна отговорност на юридически лица, действието на Римския статут и уредбата в някои европейски регламенти и директиви, поставя въпросът дали наистина кодификацията на наказателното право е пълна или е само частична.

Ключови думи: кодификация на наказателното право, престъпления, административни нарушения, вътрешно право, актове на Европейския съюз, международни актове

La codification du droit pénal bulgare – complète ou partielle ?

Ekaterina Salkova

Maître de conférence, Docteur en droit, Académie bulgare des Sciences, Institut de l'Etat et du Droit

Ognyan Velez

Maître assistant, Docteur en droit, Académie bulgare des Sciences, Institut de l'Etat et du Droit

Résumé : Le droit pénal bulgare ne connaît pas la division dualiste ou tripartite des infractions. Les spécialistes sont d'accord qu'il n'y ait pas formellement d'infractions en dehors du Code pénal. Mais ne devrait-on pas admettre que l'approche adoptée par le législateur bulgare – l'intégration complète des infractions strictu sensu dans le Code pénal et l'existence parallèle de nombreuses infractions administratives en dehors de ce dernier, ouvre la possibilité d'appliquer une répression d'ordre pénale aux infractions formellement qualifiées d'administratives ? Si l'on y ajoute l'existence de la responsabilité administrative-pénale des personnes morales, l'application du Statut de Rome et de certains règlements et directives européens en droit bulgare, la question se pose de savoir si la codification du droit pénal bulgare est complète ou tout simplement partielle.

Mots-clés : codification du droit pénal bulgare, infractions, infractions administratives, droit interne, droit de l'UE, droit international

Постепенното кодифициране на правната уредба по изпълнение на наказанията в Република България

Иван РАНЧЕВ

доцент, доктор, Пловдивски университет

Резюме: В доклада ще се разгледа систематизирането през годините на нормативната уредба в Република България във връзка с изпълнение на наложените наказания с влезли в законна сила присъди. Последното не само облекчи значително работата на органите на съдебната власт, Министерство на правосъдието и МВР, но и създаде възможност пред самите осъдени лица, изтърпяващи наказания, активно да реализират своите права.

Ключови думи: НК, НПК, ЗИНЗС

Gradual codification of the legal framework in the field of execution of punishments in the Republic of Bulgaria

Ivan RANCHEV

Assoc. Prof., PhD, University of Plovdiv

Abstract: This report will address the systematization over the years of the legal framework in the Republic of Bulgaria in respect to the execution of punishments imposed by sentences that have entered into legal force. The latter has not only considerably facilitated the work of the judiciary, the Ministry of Justice, and the Ministry of the Interior, but also has created an opportunity for convicted persons serving sentences to actively exercise their rights.

Keywords: Criminal Code, Criminal Procedure Code, execution of punishments

Кодификация на международното частно право в Европа – предизвикателства, свързани с пространствения обхват на нормите за юрисдикционната компетентност

Елена Алина ОПРЕА

доцент, Университет в Клуж-Напока, Румъния

Резюме: С бурното законотворчество през последните десетилетия, приемането на европейски кодекс на международното частно право е тема, която често се появява в центъра на дискусиите.

С цел изграждането на Европейското пространство на свобода, сигурност и правосъдие, законодателните действия досега бяха ориентирани предимно навътре. Действията насочени навън, към отношенията с държави, които не са членки на ЕС, присъщи ако става въпрос за кодекс, биха били необходими за допълване на съществуващите достижения на правото на ЕС. Настоящото изложение е фокусирано върху правилата относно юрисдикционната компетентност и тяхното пространствено приложение, ще се разгледат някои от предизвикателствата, породени от този процес. Уместно ли е създаването на кодекс, предвид както многобройните национални кодификации, така и множеството международни конвенции по темата? Възможно ли е, като се имат предвид дискусиите относно подходящото правно основание и необходимото техническо приспособяване (например по въпроси на *lis pendens*⁴ и свързани иски или *forum necessitatis*, добавяне на огледални правила по отношение на изключителни компетенции или относно споразумения за избор на съд)?

Ключови думи: кодификация, Европейски съюз, международно частно право, юрисдикционна компетентност, външно действие, трети държави

Codification du droit international privé en Europe – provocations liées au champ d’application spatiale des normes de competence juridictionnelle

Elena Alina OPREA

maître de conférences, docteur en droit, Université Babes Bolyai Cluj-Napoca, Roumanie

Resumé : Avec l’effervescence législative des dernières décennies, l’adoption d’un code européen de droit international privé est un sujet qui apparaît souvent au centre des discussions. Visant la construction de l’espace européen de Liberté, de Sécurité et de Justice, l’action législative a été jusqu’à présent orientée prioritairement vers l’intérieur. L’action vers l’extérieur, visant les rapports avec des Etats non européens, inhérente s’il s’agit d’un code, serait nécessaire pour compléter

⁴ Ситуация, при която дела с един и същ предмет и между същите страни, са заведени в съдилищата на различни държави (бел. пр.).

l'acquis existant ; la présentation, focalisée sur les règles en matière de compétence juridictionnelle et sur leur application spatiale, va envisager certaines des provocations soulevées par ce processus – est-il opportun, vu tant les nombreuses codifications nationales, que le nombre de conventions internationales en la matière ? Est-il faisable, vu les discussions sur la base juridique adéquate et sur les nécessaires adaptations techniques (par exemple en matière de litispendance et connexité ou for de nécessité, l'ajout de règles miroir en matière de compétences exclusives ou concernant les accords d'élection de for) ?

Mots-clés : codification, Union européenne, droit international privé, compétence juridictionnelle, action extérieure, états tiers

Кодексът на международното частно право – история и бъдеще

Кристиан Райчев

Главен асистент, доктор, Пловдивски университет

Резюме: Кодификацията на международното частно право в България е безспорно едно от най-важните събития в развитието на този правен отрасъл. Настоящият доклад цели да направи исторически преглед на процеса по създаване на Кодекса на международното частно право, като акцентира върху социалните и юридически причини, довели до нуждата от приемането му. Извършва се съпоставяне между основните разрешения на българския кодекс и кодексите на някои европейски държави. Накрая докладът се фокусира върху отражението на динамичното европейско законодателство върху действието на кодекса и неговото бъдеще.

Ключови думи: Кодекс на международното частно право; кодификация; шсторическо развитие; международното частно право в Европа; право на Европейския съюз.

Code of Private International Law – History and Future

Kristian Raychev

Chief Assistant Professor, PhD, University of Plovdiv

Abstract: The codification of Private International Law in Bulgaria is undoubtedly one of the most important events in the development of this legal branch. This report aims to provide a historical overview of

the process of creating the Code of Private International Law, emphasizing on the social and legal reasons that led to the need for its adoption. A comparison is made between the basic novels of the Bulgarian CPIL and the CPIL's of some European countries. Finally, the report focuses on the impact of dynamic European legislation on the effect of the Bulgarian CPIL and its future.

Keywords: Code of Private International Law; Codification; historical development; Private International Law in Europe; European Union Law

Кодификационни подходи при уредбата на явното несъответствие в договорното право – в търсене на баланс между свободата на договарянето и защитата на по-слабата страна

Теодор Пещерски

докторант, Пловдивски университет

Резюме: Въз основа на двата извънредни рескрипта на император Диоклециан в края на III век (С.4.44.2, С.4.44.8) средновековните цивилисти, канонисти и теолози установяват доктрината *laesio enormis*, която изразява господстващия през тази епоха принцип на равенството в размяната и комутативната справедливост на Аристотел.

Под влиянието на либералната икономическа мисъл през XVIII в. юристите развиват идеята за неограничената договорна автономия. Един от най-яроствните критици срещу „справедливата цена“ Кристиан Томазий затвърждава виждането, че стойността зависи само от преценката на хората. Ендеман в Германия и Берлие във Франция следват пътя на Томазий, в резултат на което концепцията за материалното договорно равновесие остава на заден план при подготовката на проектите както на Френския, така на Германския граждански кодекс. В последния момент обаче във Франция, под настояването на Наполеон, и в Германия, вследствие икономическата криза в края на века и като реакция срещу абсолютната идея на свободата на договаряне, в двата кодекса намират място два института, които носят духа на С.4.44.2. Докато ФГК от 1804 г. кодифицира *laesio enormis* в нейния първоначален вид, за ГТЗ от 1896 г. увреждането ще бъде релевантно единствено, когато то е следствие от съзнателното възполз-

ване на едната страна от слабата позиция на другата. Освен, че разглежда двете теории за увреждането (обективна и субективна), в доклада се прави и съпоставка на тяхната рецепция и последващо развитие в гражданските кодекси на други западноевропейски държави – най-вече Италия, Испания, Холандия и Австрия.

Ключови думи: явно несъответствие, увреждане, стойност, цена, непочтено възползване, затруднено положение

Codification Approaches to the Regulation of the Gross Disparity in Contract Law – in Search of Balance Between Freedom of Contract and Protection of the Weaker Party

Teodor Peshterski

Phd Student, University of Plovdiv

Abstract: Based on the two extraordinary rescripts of Emperor Diocletian at the end of the 3rd century (C.4.44.2, C.4.44.8), medieval civilists, canonists, and theologians established the *laesio enormis* doctrine, which expresses the principle of equality in exchange and Aristotle's commutative justice prevalent for the period.

Under the influence of liberal economic thought in the 18th century, lawyers developed the idea of unlimited contractual autonomy. One of the fiercest critics against the 'fair price' Christian Thomasius confirms the view that value depends solely on the judgment of men. Endemann in Germany and Berlier in France, follow the path of Thomasius, with the result that the concept of material contract equilibrium remains in the background in the preparation of both the French and German civil codes. At the last moment, however, in France, under the insistence of Napoleon, and in Germany as a result of the economic crisis at the end of the century and as a reaction against the absolute idea of freedom of contract, two institutions that bear the spirit of C.4.44.2 also find a place into both codes. While the French Civil Code of 1804 codifies *laesio enormis* in its original form, for the BGB 1896 the injury will only be relevant when it is a consequence of one party's conscious advantage-taking of the other's weak position. In addition to examining the two theories of injury (objective and subjective), the report also compares their reception and subsequent development in the civil codes of other Western European countries – most notably Italy, Spain, the Netherlands, and Austria.

Keywords: gross disparity, injury, value, price, unfair exploitation, predicament

Трансформация и кодификация – исторически поглед и съвременни ракурси

Силвия Топлева

доктор по икономика и студент IV к. Право – Пловдивски университет

Резюме: Радикалните технологични открития променят облика на икономическите системи и социалните взаимодействия, което намира отражение в кодификацията на новите правни отношения. Първият систематичен кодификационен израз на тази тенденция е Френският граждански кодекс, въплътил достиженията на просветителската мисъл и повелите на очертаващите се иновативни правни модели. В светлината на тази историческа перспектива, целта на доклада е да изведе съвременните ракурси на технологичната дигитална трансформация на стопанските отношения и необходимостта от концептуално осмисляне на кодификационната рамка на гражданските правоотношения, доминирани от фигурата на изкуствения интелект. Фрагментираната правна уредба на дигиталната трансформация с фокус най-вече върху електронната търговия не позволява адекватна и справедливо регулиране на нововъзникващите граждански правоотношения.

Традиционните правни модели и институти са по-скоро с ограничен адаптивен капацитет по отношение на всеобхватността на технологичната трансформация, провокирана от иновациите на изкуствения интелект и интензивността на дифузията им във всевъзможни сфери на човешкия живот. Прогресивното развитие на дигитализацията налага нова кодификация на правната уредба на продуктите на изкуствения интелект, автономното сключване на смарт договори и непозволеното увреждане, причинено от роботи.

Ключови думи: дигитализация, изкуствен интелект, трансформация, кодификация, смарт договори, деликт, работи

Transformation et codification – regard historique et perspectives contemporaines

Silviya Topleva

docteur en économie et étudiante de droit 4e année – Université de Plovdiv

Résumé : Les découvertes technologiques radicales modifient l'apparence des systèmes économiques et des interactions sociales, ce qui

se reflète dans la codification de nouvelles relations juridiques. La première expression de codification systématique de cette tendance est le Code civil français, qui incarne les acquis de la pensée des Lumières et les préceptes des modèles juridiques émergents et innovants. À la lumière de cette perspective historique, l'objectif de la conférence est de faire ressortir les perspectives contemporaines de la transformation technologique numérique des relations économiques et la nécessité d'une compréhension conceptuelle du cadre de codification des relations juridiques civiles dominé par la figure de l'intelligence artificielle. Le cadre juridique fragmenté de la transformation numérique, focalisé principalement sur le commerce électronique, ne permet pas une réglementation adéquate et équitable des relations juridiques civiles émergentes. Les modèles et institutions juridiques traditionnels ont une capacité d'adaptation plutôt limitée par rapport à l'ampleur de la transformation technologique provoquée par les innovations de l'intelligence artificielle et à l'intensité de leur diffusion dans toutes les sphères possibles de la vie humaine. Le développement progressif de la numérisation impose de nouvelle codification du cadre juridique des produits d'intelligence artificielle, de la conclusion autonome de contrats intelligents et de la responsabilité délictuelle, causée par les robots.

Mots-clés : numérisation, intelligence artificielle, transformation, codification, contrats intelligents, responsabilité délictuelle, robots

Transformation and Codification – Historical Overview and Contemporary Perspectives

Silviya Topleva

Doctor in Economics, 4th year Law Student – University of Plovdiv

Abstract: Radical technological discoveries change the appearance of economic systems and social interactions, which is reflected in the codification of new legal relations. The first systematic codification expression of this tendency is the French Civil Code, which embodied the achievements of Enlightenment thought and the precepts of emerging innovative legal models. In the light of this historical perspective, the purpose of the report is to bring out the contemporary perspectives of the technological digital transformation of economic relations and the need for a conceptual understanding of the codification framework of civil legal relations dominated by the figure of artificial intelligence.

The fragmented legal framework of digital transformation with a focus mostly on e-commerce does not allow adequate and equitable regulation of emerging civil legal relations. Rather, traditional legal models and institutions have limited adaptive capacity in relation to the comprehensiveness of the technological transformation provoked by the innovations of artificial intelligence and the intensity of their diffusion in all possible spheres of human life. The progressive development of digitization calls for a new codification of the legal framework of artificial intelligence products, the autonomous conclusion of smart contracts, and the robot-caused tort.

Keywords: digitization, artificial intelligence, transformation, codification, smart contracts, tort, robots

Благодарим за подкрепата на Факултетния студентски съвет
и Пловдивската адвокатска колегия!

Avec les remerciements spéciaux au
Conseil d'étudiants de la Faculté et au Barreau de Plovdiv !

Special thanks to support of
Student Faculty Council and of Plovdiv Bar Association!

